

Izraeli orvosok látogatása a Hitközségen

Nemrégiben az Izraelbe szállított szíriai menekültek ellátásával foglalkozó izraeli egészségügyi dolgozói team járt Magyarországon, előadást tartottak az Izraeli Kulturális Intézetben, és ketten közülük nyilatkoztak a honlapunknak: **Arie Eisenman**, a sérülteket ellátó Galileai Egészségközpont Sürgősségi Osztályának feje és **Aya Kipershlak**, a Központ nemzetközi kapcsolattartásért felelős vezetője.

A szíriai polgárháború sérültjeinek gyógyításával foglalkoznak. Tulajdonítanak ennek valamilyen különös jelentőséget, vagy egyszerű kötelességteljesítésnek tekintik?

Dr. Arie Eisenman: Nem, a beteg háttere egyáltalán nem számít. A jelmondatunk az, hogy egy embernek a másik embert csak emberként szabad látnia, akkor legalábbis feltétlenül, ha a másik segítségére, ellátásra szorul. Gyógyítunk, és soha nem teszünk fel kérdéseket arról, hogy ki az, akit gyógyítunk, honnan jön, a lázadó vagy Aszad híve, vagy hogy szeret-e minket vagy sem.

Aya Kipershlak: Én, aki nem orvos vagyok, azt tenném még hozzá mint izraeli állampolgár és kórházi alkal-

azt az ellátást, ami lehetővé teszi, hogy felépüljenek, másfelől pedig azt is észlelik, hogy valóban egyre jobban lesznek.

Kipershlak: Tudják, mióta ezt csináljuk, sokat gondolkoztam azon, hogy vajon én mit érzek fordított esetben. Mit érzek, ha egyszer, amikor felébrednék, egy szíriai kórházban találnám magam? Rémes lehet. Ezeket az embereket születésüktől fogva úgy nevelték, hogy Izrael ellenségüknek tekintsek, terrorista országnak, az ördögnek. Eltart egy darabig, érhetően, amíg megnyugszanak, mert látják, hogy az ördög nem is olyan rossz. És természetesen nemcsak orvosok foglalkoznak ezekkel a betegeinkkel, hanem pszichológusok és szociális munkások is segítik őket abban, hogy kezelni tudják ezt a nehéz helyzetet.

Nyilván sokat segít az is, hogy a kórház stábjából sokan tudnak arabul.

Kipershlak: A mi intézményünk 600 ezer ember igényeit szolgálja ki Nyugat-Galileában, ennek a népességnek a fele zsidó, a másik fele nem. Moszlimok, keresztények, drúzok és mások. Etnikailag-vallásilag

Senki sem tért még vissza azóta, illetve majdnem senki: egy volt betegünk egyszer megjelent kontrollra, és beszámolt róla, hogy hazament a falujába a szüleihez, és senkinek egy szót sem szolt róla, hol járt. De a falubeliek szerinte azért pontosan tudták így is. Meg is házasodott, a feleségéről is mesélt nekünk. Ez minden, amit tudunk róluk, de azért hisszük, hogy akinek Izraelben mentették meg az életét, nem ugyanúgy fog már gondolni ránk, mint azelőtt. Egyszer majd, ha újra béke lesz Szíriában, talán ők lesznek a mi tiszteletbeli nagyköveteink. Azért 2000 ilyen ember számíthat talán valamit.

Ha lesz egyáltalán béke, és lesz még egyszer egy Szíria nevű, élhető állam azután, hogy százezreket gyilkoltak meg és milliók váltak földönfutóvá... Önök hogy látják a közlekedési régió kilátásait?

Kipershlak: Még a legfelkészültebb szakértők sem tudják megmondani, hogy holnap mi fog történni a világnak ezen a részén. Mi Izraelben sok mindent láttunk már az elmúlt évtizedekben, és mindig elboldogultunk valahogy. Hogy mi lesz, azt csak a Jóisten tudja.

mazsihisz.hu

Zsidó Szabadegyetem Balassagyarmaton

(Ipoly menti tudósítónktól) A létrehozó – néhai Kertész István – helyi lakosról elnevezett, 1992 óta működő balassagyarmati alapítvány a határon átnyúló palóc vidék legjelentősebb zsidó kulturális örökségápoló civil szervezete. Tevékenységei közé tartozik az Ipoly menti zsidó kultúra tudományos kutatása, az eredmények széles körű terjesztése, valamint 2000 óta a zsidó-keresztény-magyar művelődéstörténeti útkeresztvezőket fölmutató rendezvények szervezése, publikációk közkinccsé tétele, ifjúsági oktatási és felnőttnevelési feladatok végzése. E sokoldalú vállalkás idei egyik fő megnyilvánulásként az alapítvány zsidó szabadegyetemi kurzust hirdetett meg. A tanév-

identitásáról, saját anyanyelvűségéről, Duna-Tisza menti szülőföldjéről. Ugyanakkor azt is elmondta, hogy – éppen ezen a tájon, és örök sebként – neki sohasem lehetett „nagy-mama-élménye”, mert nagyszülei valamennyien koncentrációs táborban hunytak el... Az előadás-sorozat következő „tanórán” Frölich Róbert országos főrabbi gondolataival ismerkedhetett meg a szépszájú „ökumenikus hallgatóság”. A moderátor Majdán Béla művelődéstörténettel folytatott tartalmas beszélgetés közben az országos főrabbi fölelevenítette nagy elődei, Scheiber Sándor és Schweitzer József személyiségét, valamint „pótolhatatlan őrthagyó” örökségüket. Be-

Majdán Béla és Frölich Róbert

nyitón, ez év elején, Heisler András, a Mazsihisz elnöke, a Zsidó Világkongresszus alelnöke „vendégprofesszori” előadásában a zsúfolásig megtelt teremben szolt többek között mindkét említett szervezet mai helyéről és szerepéről, a magyarországi Mózes-hittük többségének ketős – egyszerre magyar és zsidó –

pillantást nyújtott a zsidó vallási élet valahai és mai sokszínűségébe, az ortodox és a neológ szemlélet „máshágába”, a neológ zsidóság mai hitelveibe, a kereszténységhez fűződő, változófélben lévő viszonyai. Az interaktív beszélgetés keretében az országos főrabbi precíz és igényes megfogalmazásaiban külön figyelemre méltó gesztus volt XXIII. János és II. János Pál, valamint a jelenlegi Ferenc pápa tevékenységének méltatása, ami a zömében keresztény palóc vidéki hallgatóság mély szimpátiáját váltotta ki.

Itt szükséges említést tenni arról, hogy mind az elnök, mind pedig a főrabbi urat az előadóterem bejáratánál a város önkormányzatának, keresztény egyházainak és civil szervezeteinek előljárói közösen üdvözltek.

Az est folyamán a művelődéstörténész külön köszöntötte az eseményen megjelenő, helyi kötődésű Nádai Tamást, a Dohány utcai zsinagóga templomkörzetének elnökét, továbbá megemlékezett a jeruzsálemi „erlaueri” jesiva közelmúltban elhunyt főrabbijáról, Jochánán Szoferéről, aki a holokauszt előtti időszakban Deutsch Dávid balassagyarmati tudós főrabbi „védőszárnyai alatt” haladt előre a rabbinikus tudományok megismerése terén.

A helyi Rózsavölgyi Márk Művészeti Iskola koncerttermében megtartott újabb szemináriumi előadáson prof. Gerő András történész, akadémikus nagy tárgyi tudással, jó humorral beszélt a „Ferenc József-i aranykor”-ról és arról a zsidó származású Kálmán Imréről, akinek világszerte népszerű operettjét, a Csárdáskirálynőt éppen 100 esztendővel ezelőtt mutatták be.

Mindhárom alkalommal balassagyarmati irodalmi és zenei előadóművészek működtek közre. Az ingyenesen látogatható szabadegyetem a nyári szünet után, szeptemberben folytatja „közművelő”, ismeretterjesztő tevékenységét.

Beszélgetés. Elgondolkodtató: vajon arab orvosok is gyógyítanának izraeli sebesülteket?

Fotó: Szentgyörgyi Ákos

mazott, hogy nagyon büszke vagyok erre a döntésre. Az, amit csinálunk, az orvoslás lényege: először segítesz, aztán kérdezel.

De a pácienseik bíznak Önökben? Nem gyanakodnak? Nem úgy tekintenek Önökre, mint egy ellenséges ország polgáira?

Eisenman: Legtöbb páciensünk nincs eszméleténél, amikor megérkezik hozzánk: amikor magukhoz térnek és megértik, hogy Izraelben vannak, általában nagyon megijednek, sokkolja őket a felismerés. Többnyire nem mondják ki nyíltan, hogy ez a helyzet, de nem nehéz észrevenni. Fokozatosan kell megnyernünk a bizalmukat. És ők maguk is rájönnek egyfelől arra, hogy nincs más esélyük, hogy a hazájukban nem, csak Izraelben kaphatják meg

sokszínű vidékről van szó, és ez természetesen leképeződik az Egészségügyi Központ munkatársainak „etnikai összetételén” is. Sok arab és drúz munkavállaló dolgozik nálunk, és természetesen sokat segít, hogy a szír pácienseket sokan megértik a személyzet tagjai közül, még ha az arab különböző nyelvváltozatai okoznak is néha nehézséget.

Mi történik a betegekkel, miután meggyógyulnak? Hová lehet hazaküldeni őket úgy, hogy a hazájukat elnyelte a háború?

Eisenman: Mi is nagyon sokszor feltesszük egymás között ezeket a kérdéseket, hogy vajon melyikükkel mi lehet most, miután eltávoztak tőlünk. Amikor valaki meggyógyul, olyankor mi telefonálunk az Izraeli Véderő illetékes egységének, és ők visszaviszik őket ugyanoda, ahol „átvették”, ahol rátaláltak: hogy ezt követően mi történik velük, arról semmilyen információnk sincsen.

MEGHÍVÓ

A magyar zsidó mártírok emlékművénél,
a Raoul Wallenberg Emlékparkban
(Budapest VII., Wesselényi utca 5.)

2016. július 3-án, vasárnap, délelőtt 9.30 órakor

megemlékezést

tartunk, melyre Önt és b. családját
tisztelttel meghívjuk.

Emlékbeszédet mond: Kardos Péter főrabbi
Közreműködik: Kardos László kántor

Zoltai Gusztáv,
az Emanuel Alapítvány titkára

Halálának idei évfordulóján ismét megpezdült az élet Bodrogkeresztúron. Több ezer vallásos zsidó zarándokolt el a településre, hogy tisztelgessen tegye és imádkozzon Steiner Sájé sírjánál.

A Mazsihisz 2016. évi pályázati felhívása

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége meghirdeti honlapján (www.mazsihisz.hu) 2016. évi pályázatait a zsinagógai vallási közösség és a civil társadalom kapcsolatait fejlesztő, a zsidó kultúra sokszínűségét bemutató programok és programsorozatok támogatására. A pályázatok benyújtásának határideje 2016. június 30., csütörtök. (További információk a pályázati útmutatóban találhatók.)

a magyar zsidóság sokszínű

ni a 1075 Budapest, Síp utca 12. (Mazsihisz Számvitel) címre. A pályázatok benyújtásának határideje: 2016. június 30., csütörtök. (További információk a pályázati útmutatóban találhatók.)

Pályázati kategóriák

A) kategória

A vallási életet és a zsidó identitást erősítő, közösséget építő-fejlesztő projektek támogatása;
Zsidó vallási programok és zsidó ünnepekhez kötődő eseményeket kísérő rendezvények támogatása;
Épített környezetünk védelme céljából a zsidó szakrális tér állagmegővására és ezzel együttesen megvalósítandó közösségépítő programra;
A zsidó vallási életet bemutató projektek megvalósítására;
A zsidó identitás változatosságát

bemutató projektek megvalósítására.
A rendelkezésre álló keretösszeg ebben a pályázati kategóriában:

A pályázatok támogatására rendelkezésre álló keretösszeg 7 000 000 Ft, azaz hétmillió forint. A három pályázati kategória közötti forrásarány a beérkezett pályázatok mennyisége és minősége alapján módosulhat.

A pályázaton igényelhető támogatás összege és formája:

A pályázaton legalább 100.000 Ft és legfeljebb 1.000.000 Ft vissza nem térítendő támogatás igényelhető. A pályázati támogatás legfeljebb 25%-a pályázati költségvetésben meghatározott működési költségekre vagy bér-, ill. bérjellegű terhekre fordítható.

B) kategória

Zsidó oktatási-nevelési projektek támogatása;
Zsidó hitéleti oktató-nevelő projektek együttes megvalósításának támogatására;
Zsidó hagyományokat bemutató oktatási-nevelő projektek együttes megvalósításának támogatására;
A zsidóság történelmét, illetve a magyarországi zsidóság történetét bemutató oktatási-nevelő projektek együttes megvalósításának támogatására;

A zsidóság társadalmi szerepvállalását bemutató és e témakörbe sorolható projektek együttes támogatására.

A rendelkezésre álló keretösszeg ebben a pályázati kategóriában:

A pályázatok támogatására rendelkezésre álló keretösszeg 7.000.000 Ft, azaz hétmillió forint. A három pályázati kategória közötti forrásarány a beérkezett pályázatok mennyisége és minősége alapján módosulhat.

A pályázaton igényelhető támogatás összege és formája: A pályázaton legalább 100.000 Ft és legfeljebb 1.000.000 Ft vissza nem térítendő támogatás igényelhető. A pályázati támogatás legfeljebb 25%-a pályázati költségvetésben meghatározott működési költségekre vagy bér-, ill. bérjellegű terhekre fordítható.

C) kategória

Zsidó kulturális és művészeti projektek támogatása: olyan, a zsidó ünnepeket, a zsidóság kultúráját bemutató alkotások pályázhatnak, melyek színvonalukkal és tartalmukkal szemléletessé teszik kulturális értékeink bemutatását;

Zsidó vallási könyv és egyéb nyomtatott vagy multimédiás termék kiadásának támogatására.

A rendelkezésre álló keretösszeg ebben a pályázati kategóriában:

A pályázatok támogatására rendelkezésre álló keretösszeg 7.000.000 Ft, azaz hétmillió forint. A három pályázati kategória közötti forrásarány a beérkezett pályázatok mennyisége és minősége alapján módosulhat. **A pályázaton igényelhető támogatás összege és formája:** A pályázaton legalább 100.000 Ft és legfeljebb 1.000.000 Ft vissza nem térítendő támogatás igényelhető. A pályázati támogatás legfeljebb 25%-a pályázati költségvetésben meghatározott működési költségekre vagy bér-, ill. bérjellegű terhekre fordítható.

Felhívjuk a tisztelt pályázók figyelmét, hogy NEM kerülnek a bírálóbizottság elé: a határidőn túl, valamint a pályázati kiírásnak nem megfelelően beadott pályázatok, előző években elnyert, lejárt elszámolási határidejű, de el nem számolt projekttel rendelkező pályázók pályázatait.

Az alakilag nem megfelelő pályázatok esetében hiánypótlásra felkérő e-mailt küldünk egy alkalommal!

A hiánypótlások beérkezési határideje: 2016. július 7., csütörtök. A pályázatokot a rendszer automatikusan visszaigazolja. Kérjük, figyelje a visszajelzést!

VALLÁSI ROVAT

Noé fiainak 7 törvénye

Legtöbbünk számára ismerős lehet a tény, hogy a Talmud szerint Noách (Noé) fiai, vagyis a nem zsidók 7 parancsot kaptak (Szánhedrin 56a): 1. Törvényhozás kötelezettsége. 2. Isten átkozásának tilalma. 3. Bálványimádás tilalma. 4. Tilalmas házasságok/kapcsolatok (rokonok között, ill. házasságtörés). 5. Vérontás tilalma. 6. Lopás tilalma. 7. Élő állat húsból tilos enni. Ez az az emberi minimum, ami mindenkitől alapvető kötelességként elvárható. Ha egy nem zsidó ember megtartja ezt a hetet, akkor része van az Eljövendő Világban, a feltétellel, hogy nemcsak pusztán józan megfontolásból tartja be, hanem kifejezetten azért, mert ezt így parancsolta meg a Teremtő Mózesnek a Tórában (Rámbám, Hilchot Meláchim 8:11). Egy zsidónak ezzel szemben 613 micvát, vagyis parancsot kell megtartania.

Azt tudjuk, hogy a legtöbb vallás abból indul ki, hogy az ő követőinek van igazuk, és mindenki más téved. Nincsen ez másként a zsidó vallásban sem (noha azt figyelemre méltónak találok, hogy ha egy zsidó mondja a nem zsidókról, hogy alacsonyabb rendűek, akkor azt előszeretettel rasszizmusnak bélyegzik, míg minden más vallás számára ezt megengedettnek, a hit részének tekintik). Ami azonban egyedülálló, hogy mi nem akarunk mindenkit mindenáron a saját vallásunkba téríteni. Aki csak akar, és komolyan gondolja, önszántából csatlakozhat, de ha nem akar, attól ő még lehet a mi normáink szerint is helyesen viselkedő, morális ember, akinek része van a túlvilági életben, azaz az objektív értékelés szerint is pozitívnak számít.

Zsidó emberek számára is fontos tudni arról, hogy mi az, ami egy nem zsidótól is elvárható. Észre kell tudnunk vennit, ha sajnálatos módon már a minimális követelmények betartása is problémát jelent számunkra, miközben magasabb szintű elvárások vannak érvényben velünk szemben. Ha komolyan vesszük saját szerepünket zsidóként a világban, akkor az is fontos, hogy lássuk, mi a mi teendőnk és mi a többi népeké, és ez a kettő hogyan válik el. Ez azt jelenti, hogy a mi rendszerünkben nem ugyanaz a mérce működik, nálunk nem lehet ugyanaz az elsődleges érték, ami más népeknél (pl. vagyion, hatalom, dicsőség).

„A kő, amit az építők utáltak, sarokkővé lett.” (Zsoltárok 118:22) Egy szép magyarázat szerint ez a zsoltár a messiási időkre vonatkozik, amikor az „építők”, azaz a világ népei felismerik a zsidó népeket, a „sarokkő”-nek a szerepét. A nem zsidók feladata az, hogy felépítsék ezt a világot (olám háze). Ezzel szemben a zsidó nép elsődleges figyelme az Eljövendő Világ (olám hábá) irányába fordul. Akkor miként lehet, hogy alig tudunk valamit arról, hogy néz ki pontosan az Eljövendő Világ, sosem beszélünk róla, hanem inkább mindig a micvával, vagyis az evilági jócselekedetekkel foglalkozunk? Úgy, hogy számunkra az Eljövendő Világ felé fordulás a hosszú távú gondolkodást jelenti. Abban hiszünk, ami örök érték. A lélekben (nesámá), ami a testtel elletnében egy örökkévalóságig tartó működésre lett teremtve. Ezért foglalkozunk annyit a micvával, mert ezeknek a célja az, hogy az örök lelkeket felépítsék, minél teljesebbé tegyék. Ez a lélek az, ami közel tud kerülni a Teremtőhöz, ha hasonlóvá válik hozzá (jó tulajdonságai, értelmes gondolkodása által). (Érdekes észrevétel, hogy az „olám hábá” jelentése szó szerint: a világ, ami jön. Vagyis minden itt fog megvalósulni, az Eljövendő Világ fog „idejönni” hozzánk, a földre.)

Természetesen akinek a tulajdonságai kifinomultak, annak ebben a világban is könnyebb az élete. Így – noha elsősorban az Eljövendő Világra koncentrálunk – már ebben a világban élvezhetjük, ha jók a tulajdonságaink. Ha például haragosak, türelmetlenek vagyunk, azzal saját magunk életét kesusítjuk meg. Ha lusták vagyunk, akkor az elvégzetlen feladataink halmozódnak és nyomasztanak. Ha nincs kifinomulva az Istenbe vetett hitünk és bizalmunk, akkor félelemben éljük az életünket, mert azon aggodunk, hogy a jövő milyen veszélyeket rejtget számunkra. Ha viszont szerények vagyunk, akkor mindenféle megaláztatást el tudunk viselni anélkül, hogy fájdalmat éreznénk. Ha elszajátítottuk az öröm, a hála tulajdonságait, akkor teljesebb módon válunk képessé arra, hogy élvezzük, ami az életben értékes.

A világ népei, Noé fiai tehát erre a világra összpontosítanak, mi viszont az eljövendőre. Az ő céljuk az, hogy ebben a kézzelfogható világban minden a lehető legkövetesebben alakuljon. Viszont azt láttuk, hogy ez a határvonal talán nem is olyan éles. Hiszen ha az Eljövendő Világra készülünk, azzal egy jobb világban élhetünk már itt és most. Ha egy nem zsidó ember ennek igazságára ráérez, akkor vágyhat arra, hogy ő is részt vegyen ebben a fejlődési, önfejlesztési folyamatban. Ha elég erőt érez magában, akkor a zsidó nép teljes jogú tagjává válhat. Ha úgy méri fel, hogy még nem tart ezen a szinten, akkor követheti Noé fiainak hét parancsát, ami kijelöli ugyanezt az irányt. Ez kevesebb elkötelezettséget és energiát igényel, mint a zsidóság, de természetesen azzal jár, hogy maga a végeredmény sem olyan hatásos.

Mindezt fontos, hogy a zsidók is ismerjék a Noé fiai számára a Tóra által biztosított alternatív útvonalat. Ha egy ilyen lehetőséget és arra nyitott nem zsidók számára fel tudnak ajánlani, akkor azzal növelik a megértést, a belátást, Isten ismeretét a tágabb világban. Mert a zsidóság végső, nagy célja, ideális jövőképe ez: egy olyan világ, ahol mindenki ismeri és elismeri Istent. Amikor egyedül Ő uralkodik, mindenki számára nyilvánvaló módon. Ezbe az irányba teszünk egy lépést minden alkalommal, amikor egy őszinte szándékú nem zsidó magára veszi Noé fiainak 7 parancsát.

Szántó-Várnagy Binjamin
binjamin.hu

Körzeti kitekintő

Szeged

A hitközség is kapcsolódott a Szeged Napja rendezvénysorozathoz. A Docpiano Band és a Hóra Színház az Új Zsinagógában rendezte meg „Hakol beseder” címmel koncertjét Gerendás Péter és Varga László közreműködésével, közel 400 fős közönség előtt. A rendezvényről CD is készült.

Müller Péter Sziámi és az Andfriends zenekar, a Rebellissima női vokál, Hernádi Judit színművész, Roszik Hella színművész, hegedűmű-

vész, Novák Péter, Jávori Ferenc „Fegya”, Darvas Ferenc zongoraművész „Leonard Cohen legjobb dalai magyarul” című műsora íránt is sokan – közel 500-an – érdeklődtek. Mindkét produkció zsidó dalai – köztük a Halleluja – együtténeklésre és vastapsra hangolták a jelenlévőket. A rendezvények igazolták, hogy a zsidó, izraeli és klezmer dallamok fogadótabbra jelentős városunkban.

L. A.

Nemzetközi konferenciát rendeztek Izraelben a magyar zsidóságról

A magyar zsidók történelméről, a valláshoz, cionizmushoz, Izraelhez fűződő sajátos kapcsolatáról is szó volt azon a kétnapos nemzetközi tudományos konferencián, amelyet a Tel-Aviv melletti Bar Ilan Egyetemen rendeztek.

A rendezvényen felszólalt Heisler András, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének elnöke is. Az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetemet Háberman Zoltán, Kárpáti Judit, Tamási Balázs és Ritter Andrea képviselte egy-egy előadással.

A *Mindig magyar* címmel megrendezett konferencia számos előadója felhívta a figyelmet arra, hogy a magyar zsidók történelmük során következetesen megpróbálták megfelelni a helyi elvárásoknak, kiemelkedően azonosultak a magyar kultúrával, és Izraelben is határozottan ragaszkodtak sajátos magyar gyökereikhez, kultúrájukhoz és hagyományaikhoz.

A referátumok számos különleges területet érintettek, beszéltek például a munkácsi és az erdélyi zsidókról, valamint a Trianon után a szomszédos országokban került magyar zsidók különleges, kettős és hármas identitásáról is. Az egyik szekcióban a magyar holokauszt, az embermentés és a túlélők témáját tárgyalták meg.

A történettudományi megközelítés mellett több tudós szociológiai oldalról vizsgálta a magyar zsidóság sajátosságait. Kiderült például, hogy a magyar zsidók a többi kisebbséghez képest sokkal hangsúlyosabban vettek részt a névmagyarosításban, és a térség más országaitól eltérően az ortodoxok közül is sokan anyanyelvükre tették a magyart, átvették a kultúrát.

Az izraeli magyarokról szóló szekcióban szó esett például az ötvenes években Pásztor Béla által szervezett magyar színházról; a magyar származású izraeliek különleges költészeteréről; az Új Keletről, a legnagyobb múltú helyi magyar újságról; az Izrael meghatározó épületeit tervező építészről, Gut Árpádról; Avigdor Hameiriről, a héber nyelven alkotó izraeli íróról, Ady Endre barátjáról; Michael Kara szobrászról, aki előbb Újvidéken, majd Izraelben lett ismert.

A rendezvényen gasztronómia is szerepelt: a Paprika és libaszír című előadás kiderült, hogy a paprikás csirke és a sóletet mind a magyar, mind a magyar zsidó konyha sajátjának tekintik.

A Bar Ilan egyik épülete

A konferencián Magyarországról az ELTE, a Közép-európai Egyetem, az ORZSE, a Magyar Tudományos Akadémia és a szegedi egyetem tudósai, Izraelből a jeruzsálemi Héber Egyetem, a tel-avivi, a haifai, a Bar Ilan és a Ben Gurion Egyetem, valamint több helyi főiskola szakemberei szövaltak fel, de előadást tartottak amerikai, német és mexikói intézmények kutatói is.

Daniel Herskovitz, a Bar Ilan egyetem magyar származású elnöke és Natan Saranszkij, a Zsidó Ügynökség igazgatója után Nagy Andor tel-avivi nagykövét elmondta: a magyar kormány mindent megtesz azért, hogy a zsidóság otthon és biztonságban érezze magát, és ismét virágozzon az együttélés Magyarországon.

Heisler András a magyar zsidó közösség sokszínűségéről, befogadó és toleráns szemléletéről beszélt az összes zsidó vallási irányzattal szemben, és kiemelte, hogy a veszélyes tendenciák, az antiszemita szóbeli megnyilvánulások ellenére fizikai bántalmazás nem éri a magyar zsidókat. (MTI, Mazsihisz)

Varsóban is bejött a sábesz...

A főszinagóga

A LOT gépeim nem kell kóser étkezést igényelni. Varsóig egy pohár vizet kap az utas, igaz, választhat a szénsavas és sima között.

És ez nem a fapados járat!

Chászidok között

A gyanútlan rabbi, aki a hetvenes években az őszi ünnepeken ott énekelt/prédikált, most a sábesz bejövetelek belépett a főszinagógába – és azt hitte, eltévedt. Tudniillik felrémlett az akkori kép: fiatal, egészséges baptisták és öreg, beteg zsidók. Most arra számított, hogy öreg, beteg baptisták fogják várni...

Erre kaftános, strámlis, fiatal zsidók fogadták szakállal, pajesszal, fehér harisnyával, azaz ahogy chászidokhoz illik. Már negyedórjára kezdeni kellett volna, amikor bejött 40–50 fiatal, köztük magyarok is, egy Minjánim nevű nemzetközi találkozó ott időző résztvevői.

Senki nem sietett. Az előimádkozó odaállt a helyére, és másfél órán keresztül (!) el sem mozdult onnan.

Jelenet egy vidám musicalből

Mincha után a közösség együtt énekelte a péntek esti zsolnákat, de nem csak úgy... Amikor elértek egynek a végére, a közepétől megismételték szinte valamennyit. A Löcho dajdi utolsó szakasza után az ifjú, igen aktív rabbi sorban kézen fogta a fiatalokat, és körbetáncolta velük a zsinagógát, ismételve a költemény refrénjét. A Pestről jött vallási funkcionáriusnak az az érzése támadt, hogy az esti istentiszteletet a reggeli imával vonják össze...

Szefiraszámolás ugyan van, de a liturgia dallama a normálnak megfelelő. Amikor a pesti vendég rákérdezett Ellis rabbinál (38), aki Katowicéből helyettesítette az országos főrabbit, az olyan csodálkozva nézett rá, mint aki életében nem hallott arról, hogy a gyász heteiben más a liturgia

dallama. Sőt semmilyen gyászárról nem is hallott.

Este fél tízkor kezdődött a vacsora, minden fogás előtt tóramagyarázat, fogás után zömiroténeklés. Éjjel fél tizenkettőkor a rabbi elkezdte magyarázni a hetiszakas (Böhár), a sömitá és Mózes alakja közötti kapcsolatot... Éjjelkor számunkra véget ért a vacsora, a többiek maradtak.

Itt jegyezném meg, hogy eltérően az itthoni szokásoktól, sehol nincs biztonsági ember a zsidó objektumok körül.

Zsidó színház

Tavaly ünnepelte alakulásának 65. évfordulóját a méltán világhírű jiddis színház, amely néhány évvel ezelőtt még jiddisül játszott, s a nézők fülhallgatón „kapták” a világnyelvű fordítást.

Most csak lengyelül játszanak, fordítás nincs, legfeljebb témáiban zsidó a színház. Az éppen aktuális darabban négy meglett korú ember meséli el, miképpen menekült meg gyermek-

Azaz nem rohannak a kocsihoz, nem kapcsolják be kutyúikat – beszélgetnek.

Itt említeném meg, hogy az utcán odajött hozzánk egy magyar, mert-hogy hallotta beszélgetésünket. Két piciny gyermek téblábol felesége körül, s bemutatkozaskor elmondja, hogy öt éve ott dolgozik a lengyel fővárosban valamilyen EU-s szervezetnél. S látja csodálkozásunkat, mert a kivándorló magyaroknak azért nem Varsó az elsődleges úti céljuk. Remekül érezzük magunkat. Itt nyugalom van – adja elő a végső ütőkártyát.

És tényleg. Innentől feltűnik a rohanás hiánya, a nyugodt kávéházi teraszok látványa, itt senki nem siet, senkinek semmi nem sürgős.

Ez Varsó 2016 tavaszán.

Kardos Péter

Sábeszgoj

Segítenek szombatonként, és nem fogadnak el pénzt. „A zsidók olyanok számomra, mintha a családom lennének” – mondja egyikük.

Samir Patel a goj kifejezést egyáltalán nem tartja pejoratívnak, sőt büszke erre a címre. Az Indiából származó hindu férfi a családi vállalkozásként működő Suhag italbolt vezetője. Az üzlet a New York-i Queensben található, azon belül is a főként ortodoxok lakta Kew Gardens Hills negyedben. A vevők túlnyomó többsége vallásos zsidó, ezért szinte csak kóser italokat lehet kapni.

Szombatonként alig van forgalom, de Patel mégis nélkülözhetetlen ezen a napon: ő a sábeszgoj. Ezt még egy felirat is hirdeti a boltjában: „Sábeszgoj – ha segítségre van szükséged szombaton, szóljon nekünk!”

Az ortodox zsidó otthonokban szombatonként nem hoznak működésbe elektromos berendezéseket, nem gyújtják fel a világítást, és nem főznek. A napi rutint különböző időzítő berendezések segítik, az ételt pedig elektromos főzőlap tartja melegen. Ez azonban nem mindig elég. Előfordulhat, hogy valaki véletlenül leolt egy lámpát. Hidegre fordul az idő, és hiányzik a fűtés. Nem csatlakoztatták a melegítőlapot, és kihűlt az ebéd. Ilyen esetekben hasznos, ha van a közelben sábeszgoj, azaz egy olyan nem-zsidó, aki elvégezheti a zsidók számára tilalmas műveleteket.

„Ha valakinek szüksége van valamire, megyünk és segítünk” – mondja Patel. „Néha egy sütőt kell bekapcsolni. Máskor a hűtőszekrény világítását felejtették el kikapcsolni. Előfordul, hogy valamelyik gyerek véletlenül felkapcsol egy lámpát.”

Mivel szombatonként szinte egyáltalán nincsenek vevők, Patel egyedül dolgozik az üzletben. Ha megjelenik valaki, és a segítségét kéri, egyszerűen bezárja a boltot, és indul. Egy átlagos szombaton – melyet már ő is jiddis kiejtéssel sábesznek nevez – általában öt alkalommal veszik igénybe szolgáltatását, amelyért nem fogad el fizetséget.

„Korábban furcsálltam ezt a dolgot. A szüleim húsz évvel ezelőtt nyitották meg az üzletet, és akkoriban semmit sem tudunk a zsidó szokásokról. De a vallás az vallás, és mi örömmel segítünk” – jelentette ki Patel, aki már hét éve dolgozik a pizzeriában és a mosoda közé szorult italboltban.

A környék zsidó tulajdonban lévő üzleteihez hasonlóan Patelék boltjának pénztárgépe mellett is ott sorakoznak a különböző alapítványok és intézmények adománygyűjtő dobozokai. A feliratok alapján a Chábádnak, a Szevárd Tóra Központnak, a Héber Ingyenes Temetkezési Alapítványnak és a Queensi Hatzolah Mentőszolgálatnak lehet adakozni.

Az indiai család már húsz éve segíti ki a zsidókat szombatonként, de a „sábeszgoj” feliratú táblát csak tavaly rakták ki. A héber goj szó jelentése nép, semmi több. Ettől függetlenül nem zsidó körökben sokan pejoratív kifejezésnek tartják, habár a vallásos zsidók nem társítanak hozzá semmilyen egyéb jelentést. Patel elmondása szerint nem volt tudatában, hogy vannak, akik sértőnek érzik ezt a kifejezést.

„Sokan egyszerűen nem hisznek a szemüknek, amikor meglátják a feliratot. A vásárlóink ötlete volt, hogy kitegyük. Ha már úgyis segítünk, akkor miért ne hirdessük?” – kérdezi.

Néhány üzlettel arrébb áll Arvind vegyesboltja, ahol szintén olvasható a kiírás: „Sábeszgoj elérhető – Sábát sálom!” Arvind állítja, hogy ő az eredeti sábeszgoj. „Már harminc éve csinálom. Minden rabbi jól ismer. Olyanok vagyunk, mint egy család.”

Martin Goldmann ügyvéd három évtizeden keresztül élt Kew Gardens Hillsben. „Arvind egy a világ igazi köztul. Ő a legjobb példa arra, hogy zsidók és nem zsidók milyen békében és harmóniában tudnak együtt élni” – meséli.

„Emlékszem, egyszer különösen meleg lett szombatra. Arvind és unokatestvére három háztömbnyit gyalogoltak velem, hogy felkapcsolják a klímaberendezést a lakásomban. A sábesz kimenetele után elmentem az üzletébe, és megpróbáltam fizetni a fáradozásukért. Nem fogadott el egy pennyt sem. Azt hiszem, van mit tanulni tőlük” – tette hozzá Goldmann.

Arvind elmondása szerint szombatonként nyolc-kilenc zsidót segít ki, ünnepeken még többet. Szukkotkor például segít megjavítani a beszakadt sátorlapokat, amit a vallási törvények nem tesznek lehetővé szombaton és ünnepnapokon. A nagyünnepeken körbesétál a környéken, és segít, ahol szükség van rá. Amikor egy ortodox vevő vásárol nála, mindig héberül búcsúzik el: jom tov, tihje bárí, azaz jó napot, legyél egészséges! Arvind üzletéből ezenkívül szombatonként fizetség nélkül vihetnek el vallásos zsidó kuncaftjai bármit, amiből hirtelen kifogytak, például tejet, üdítőitalt. „Vasárnap vagy hétfőn mindig visszajönnek, és kifizetik. Teljes mértékben megbíznak bennük. A zsidók olyanok számomra, mintha a családom lennének. Mispáchá” – mondta Arvind. (JTA / zsidó.com)

Mezőcsát múltjáról ma

A zsidóság az 1800-as évek elején kezdett betelepülni Mezőcsátára, feltehetően Galiciából és Litvániából érkeztek. Létszámuk 1920-ig fokozatosan növekedett, abban az évben 556 fő volt, ami a lakosság 9,5%-át tette ki. A helyi zsidó közösség mintegy másfél évszázadon át igen fontos szerepet töltött be a település és a térség gazdasági életében. A második világháború és a vézskorszak nagyarányú népességcsökkenést eredményezett. Az 1940-es évek végén bekövetkező kivándorlás hatására a 60–70-es évekre szinte teljesen eltűnt a zsidóság Mezőcsátáról.

A betelepülő zsidóság az új környezetben is maradéktalanul igyekezett gyakorolni hitét. A rendelkezésre álló források szerint a mai zsinagógának két elődje is létezett. Az első minden bizonnyal tűzvész áldozata lett. A második átalakítására a helyi zsidóság létszámának növekedése miatt volt szükség. A gazdasági potenciáljában is megerősödött izraelita közösség 1880-ban egy rendkívül szép és méreteiben is impozáns zsinagógát épített, amely téglalap alaprajzú, alapterülete 159 m², illetve 96 m², és 7,7 m magas. A zsidó liturgia sajátosságához híven a közös imára egyidejűleg, de nemenként elkülönülve gyűltek egybe a hitközség tagjai. Ezért több bejárat is van az épületen. A férfiak bejárata az előtérben keresztül vezet a zsinagógai térbe. Az előtérben a megtisztulást jelképező liturgiai tárgyak, a kézmosó található. A kamra használaton kívüli tárgyak tárolására szolgált. A nők külön bejáraton foglalták el a nekik kijelölt helyet, a karzatot, amely három oldalról vette körbe a belső teret.

A méreteiben is impozáns épület évtizedekig romokban állt. Sokan és sokat tettek a megmentéséért, aminek eredményeképpen napjainkra visszanyerte korabeli szépségét. Az egykori zsidó templom külső és belső felújítását követően kulturális központként működik tovább, rendezvényekkel, kiállításokkal, koncertekkel, konferenciákkal szolgálva a közművelődést.

vidéki-élmények.hu

H. Szabó Sándor felvétele

IZRAELI SZÍNES

8.522.000 izraeli

A 68 éve független Izrael Állam statisztikai hivatala az ünnep alkalmából a következőket tette közzé:

Izrael lakossága 8.522.000 fő (1948-ban 80.000 volt). Ebből zsidók: 6.377.000 (74,8%), arabok: 1.771.000 (20,8%), keresztény arabok és egyéb, ill. nem vallási alapon regisztráltak: 374.000.

Egy év alatt a lakosság száma 182 ezer fővel nőtt (2,2%). Ugyanezen időszak alatt 195.000 újszülött látta meg a napvilágot és 36.000 új bevándorló érkezett. Az elhunytak száma: 47.000.

A zsidó lakosság 75%-a már itt született, illetve több mint a fele második generációs izraeli (1948-ban ez az arány 35% volt).

1948-ban egyedül Tel-Aviv–Jaffó lakossága haladta meg a 100 ezret, ma 14 városról mondhatjuk el ezt. Ezek közül is nyolc város lakossága meghaladta a 200 ezret (Jeruzsálem, Tel-Aviv–Jaffó, Haifa, Rison Lecion, Petah Tikva, Asdod, Natanja és Beér-Seva).

A demográfiai előrejelzés szerint 2035-re elérjük a 11.300 milliós lélekszámot.

Mint minden évben, az idén is kaptunk néhány összehasonlító adatot a korai évekből. Ezek szerint 1956/57-ben a lakosság 12%-a rendelkezett mosógéppel, ma ez az arány 96%. Ugyanezen időszakban a háztartások 57%-ában hűtőláda (jeges) volt található, és csak 37%-ában elektromos hűtőszekrény. Ma a háztartások 99%-a fridzsiderrel felszerelt.

1957-ben a háztartások 10%-a rendelkezett klímaberendezéssel, ma 87%. Ugyanebben az évben a családok 13%-ának volt telefonvonal, ma 73%-nak, és minden háztartásban legalább egy mobilkészülék is található.

1950–51-ben 34.103 gépjárművel rendelkezett a lakosság, ez a szám 2014-ben 2.965.727. Ugyanezt az időszakot vizsgálva megállapítható, hogy míg a korábban jelzett években 1.557.000 fő vette igénybe a vasúti közlekedést évente, addig 2014-ben 48.541.000 fő.

Az 1948/49-es tanévben mindössze 1600 egyetemi hallgatónk és kevesebb mint 200 diplomásunk volt, a 2014/15-ös tanévben a statisztika 310 ezer egyetemistát és 72.500 diplomást jelez.

Lehárblog

Dübörög a palesztin propaganda

10 éves kislányt küldtek a frontvonalba

Már 5 éves korától kezdve használják különböző propagandacélokat Dzsihad Jannát, aki saját Facebook-, Twitter- és Snapchat-oldalán hirdeti, milyen „álmok és elnyomó nemzet Izrael”.

A 10. születésnapját áprilisban ünneplő Dzsihad Janna a Tamimi klán tagja. A közösség leghírhedtebb alakja az az Ahlam Tamimi, aki 2001-ben öngyilkos merényletet szervezett a jeruzsálemi Sbarro étterem ellen. A támadásban 15 ember meghalt, köztük 7 gyerek.

A brutális vérfürdő után Ahlam Tamimit a palesztin tévécsatornák hősként ünnepelték. A nő 2011-ben engedték szabadon annak a tömeges fogolycserének a keretében, amelyet az izraeli katonák, Gilad Sálit kiszabadításáért eszközöltek.

A Tamimi házaspár azóta intenzíven azon dolgozik, hogy különböző videofelvételekkel, nemegyszer gyerekeket felhasználva, kényes helyzeteket rángassa a palesztin területek határára dolgozó izraeli katonákat.

Dzsihad Janna több videóban is elmondja, kötelességének érzi, hogy

számot adjon az izraeliek „igazságtalanságairól”, amelyeket a Nyugati Part és Gáza területein hajtanak végre.

A 10 éves kislány Nabi Saleh városában lakik, és rendszeresen részt vesz a különböző Izrael-ellenes megmozdulásokon. Az Independent arról ír, hogy a kislányt leginkább nagybátyja, Bilal Tamimi inspirálta újságírói pályáján.

Mióta unokatestvére, Musztafa Tamimi és másik nagybátyja, Rushdie Tamimi is meghalt az izraeli légitámadásokban, Janna arra tette az életét, hogy egész Izraelt bejárja, az anyukája Iphone-jával különböző felvételeket és riportokat készít.

Janna most a nemzetközi palesztin propaganda üdvöskéje, akit igyekeznek mindenféle konfrontatív helyzetbe hozni. Egy ízben például a jeruzsálemi Al-Aksza mecsetnél szolgálatot teljesítő izraeli katonáknak ment neki, azokat sértegetve.

A kislány történetét azóta felkapta az Al-Dzsazíra, a Vice News és a palesztinok mellett kardoskodó AJ+ is.

ATV.hu / Kulifai Máté

Nincs béke a Siratófal alatt

Nemzedékeken át tartó háborút hirdettek a „reformok”, vagyis a nem-ortodox irányzatok ellen egy ultraortodox izraeli képviselő. A reform- és a konzervatív zsidóság nyomásgyakorlásra, demonstrációkra készül. Az utközet centrumában a Siratófal áll és az kérdés, hogyan imádkozhatnak a nők.

Moshe Gafni, az egyik ultraortodox kormánypárt képviselője arról beszélt, hogy a „reformzsidókat” semmiképpen sem lehet elismerni legitím vallási irányzatként, nem lehet partnerként bevonni a Siratófal környékének felügyeletébe.

Mindezt azzal magyarázta, hogy „háborút folytatunk a reformok ellen, olyan háborút, amely generációkon keresztül tart majd”.

Ez a Siratófállal kapcsolatban azt jelenti, hogy nem nyílnak szerinte közös bejárat a Fal előtti szakaszra ortodox és nem ortodox, a nők vallási egyenjogúságát elismerő közösségek számára, és ez utóbbi közösségek nem kaphatnak szerepet a terület irányításában. Azt azonban, hogy egy kijelölt és az ortodoxok által felügyelt szakaszon imádkozhassanak, nem ellenezte.

Mint mondta, „oda mennek, ahova akarnak, azt csinálnak, amit akarnak, de nem velünk. Nem tesszük lehetővé számukra, hogy velünk közösködjének, sem a Siratófal bejáratánál, sem a kijáratánál, semmilyen formában nem hagyjuk elismerni a reformokat és a hozzájuk hasonlókat” – jelentette ki. Hozzátette még, hogy „ezen a Legfelsőbb Bíróság sem segíthet. A bíróság dönt, ahogy akar, mi pedig haladunk tovább azon az úton, amelyet rabbijaink kijelöltek számunkra”. Jelezte, hogy pártja mindezt tudatta a miniszterelnökkel is. „Ha a világ a fejetejére áll is, ebből akkor sem engedünk.”

A meglehetősen barátságatlan hangnemben ismertetett ajánlatot, hogy mindenfajta együttműködés nélkül ugyan, de tarthatnak a „reformok” a Falnál olyan imaalkalmakat, amelyekben a nők is teljes jogú tagként (kipában, tfiliben) vesznek részt, az érintettek elutasították. Ragaszkodnak ahhoz, hogy elismerjék és partnerként kezeljék őket. Sőt: ők is bekeményítettek, és jelezték, hogy mobilizálják híveiket (az angolszász világban millióian vannak), és nagy „ima-tüntetések” helyeztek kilátásba a Falnál, amelyek követeléseit túlmennének az eredeti, január végi és az ortodoxia által felrúgótt kompromisszumban foglaltakon.

Immár azt fogják követelni, hogy magánál a Siratófalnál imádkozhassanak közösen és saját vallási elképzeléseik szerint nők és férfiak.

Van még egy adu a nem-ortodox, a nőket egyenjogúként kezelő közösségek kezében: a Legfelsőbb Bíróság ítélete szerint az állam által működtetett, az ortodoxia kezében lévő mikvék, rituális fürdőhelyek kötelesek ezentúl beengedni a reform- és konzervatív zsidókat is. Erről a lehetőségről azonban lemondotának és inkább saját mikvehálózatot építenének, amennyiben a Fal ügyében elfogadják az álláspontjukat. De ragaszkodnak hozzá, hogy csak „csomagban” hajlandók megállapodni.

Natan Saranskij, a világszerte tisztelt cionista ikon a reform- és konzervatív közösségek mellé állt a vitában: szerinte megérdemelnék, hogy az eredeti megállapodás minél hamarabb életbe lépjen.

Jelenleg a Falnál elkülönítik a férfiakat és a nőket, és a nők csak az ultraortodox szabályok szerint imádkozhatnak.

Háromezer-négyszáz éves kánaánita erődre bukkantak

Háromezer-négyszáz éves erőd maradványait tárták fel régészek Naharián, Izrael legészakibb tengerparti városában.

Egy föld alatti parkolót is magában foglaló új toronyház alapozási munkálatai közben bukkantak az ősi maradványokra – értesült a Ynet, a Jédiót Ahronót című újság honlapja.

Az Izraeli Régészeti Hatóság (IAA) három archeológus szakemberre bízta a feltárást, akik szerint egykor a Földközi-tengeren utazó tengerészeket szolgálhatta a tengerparton emelt erődítmény.

Az épület termeiben embereket és állatokat ábrázoló agyagfigurákat, bronzfegyvereket és importált kerámiaedényeket is találtak, amelyek a Ciprusra és más mediterrán területekkel való szoros kapcsolatokra utalnak. A kikötői citadella mellett valószínűleg raktárak is állhattak egykoron.

A kánaánita erőd rávilágít a város távoli múltba vesző történetére, stratégiai tengerparti helyzetéből adódó jelentőségére. „A tengerpartok mentén hajózó tengerészek közgazdasági központja lehetett egykor az épület” – közölte az ásatást irányító Nimród Gacov, Jakov Amicur és Ron Beeri a Ynettel.

Az idők során legalább négyszer leégett az erődítmény, és mindannyiszor újjáépítették. A tüzek maradványai között rengeteg gabonaféle, hüvelyes növény és szőlő nyomait találták meg, amiből következtetni lehet a tengerészek által szállított árukra.

A nahariai hatóságok azt tervezik, hogy az ásatás befejezése után a majdan felépülő toronyház földszintjén közszemlére teszik a régészeti feltárás eredményeit.

(MTI)

Évszázadokig nem volt probléma

Az ultraortodoxok most jöttek rá

Izrael állam jogi képviselői elutasították egy volt ultraortodox zsidókból álló csoport kártérítési követelését, amelyet a csoport tagjai arra alapoznak, hogy iskolákban nem tanították őket kizárólagos tantervekre – jelentette az izraeli katonai rádió.

Az ultraortodox vallásos életmódot elhagyó 52 izraeli egyebek között azt kifogásolja, hogy diákkorukban az állami iskolákban nem tanították őket a törvényben egyébként megkövetelt közismereti tantárgyakra, és ezért – például megfelelő matematikai ismeretek és angolnyelvtudás nélkül – nehézségeik vannak a munkaerőpiacon. Állami pénzügyi jótétet követeltek oktatásuk hiányszáma miatt – közölte az MTI.

Az állam jogi képviselői elutasították a kártérítési igényt. Az állam első körben bírósági eljárás nélkül próbálja meg semmissé tenni igényüket, arra hivatkozva, hogy a beadványban szereplő ügyek jelentős része a törvény szerint már el-

avult. A jogi indoklásban ugyanakkor azt is közölték, hogy ha a bíróság mégis megítélné a jótétet, akkor azt peres úton áthárítják a szülőkre és az érintett oktatási intézményekre, ugyanis az állam álláspontja szerint ők viselik a jogi felelősséget a szóban forgó kérdésben.

Az állami indoklás szerint egyszerűen a szülők szabadon választották gyermekeiknek a közismereti tudást nem adó intézményeket más, azokat is tanító iskolák helyett, másrészt az ultraortodox iskolák a felelősök azért, hogy az oktatási törvény követelményeit megszegve, nem tanítják az adott tárgyakat.

A csoport már felelt is az állami válasza: nem fogadják el a felelősség áthárítását, mert szerintük az állam felelősséggel tartozik törvényeinek végrehajtásáért, és költészetes támogatásban részesíti az érintett iskolákat annak ellenére, hogy azok figyelmen kívül hagyják az oktatási törvényt.

Netanjahu: Izrael ellenségeitől fogunk földgázt vásárolni

A legfelsőbb bíróság előtt védte meg Benjámin Netanjahu miniszterelnök a Földközi-tengeren felfedezett földgázmezők kitermelésére általa támogatott koncessziós üzletet.

Izrael történetében először jelent meg kormányfő az alkotmánybíróként is működő legmagasabb jogi grémium előtt. A tízes tévécsatorna jelentése szerint mintegy fél órán át tartó meghallgatásán Netanjahu létfontosságúnak nevezte a megállapodást, és az írásos beadványában már ismertetett nemzetbiztonsági érvekkel támasztotta alá a gázkitermelési jogok átadását a Jichák Csuvá nevű izraeli oligarcha vezette Delek-konzorciumok és az amerikai Noble Energy nevű konzern által vezetett társulásnak.

Netanjahu azzal fenyegette a bírakat, hogy Izrael ellenségeitől fognak földgázt vásárolni, nem lesz verseny, nem lesznek befektetők és nem lesz földgázkitermelés, ha nem léphet érvénybe az általa szorgalmazott megállapodás.

A bíróság épülete előtt reggel óta tüntettek, „tökés rendszer: alvilág” – kiabáltak a gazdasági megállapodás ellenzői. Az üzlet a bírálói szerint kiszolgáltatja az izraeli fogyasztókat a gázkitermelők árképzésének, de a kormányfő „biztonsági megfontolásokra” alapozva egy eddig Izrael történetében soha nem alkalmazott törvényi passzus bevetésével mégis elfogadta a parlamentben a koncesszió odaítélését, noha az alku miatt a monopóliumellenes kormánybiztos is beadta lemondását.

A televízió szakértői szerint csekély az esélye a bíróság közbelépésének, mert jogsértés nem történt, és ezért a legfelsőbb bírósághoz benyújtott beadványok és a folyamatban lévő eljárás ellenére bírósági úton nem támadható az izraeli nyersanyagárakat évekre, sőt évtizedekre meghatározó földgázalku.

A vitatott megállapodás szerint a Noble Energy és a Delek-konzorciumok kapják a Leviatánnak elnevezett, izraeli vizeken talált legnagyobb földgázmező kitermelési jogát, cserébe csökkentik részvételüket a már működő Tamar, valamint a kisebb Tanin (krokodil) és Karis (cápa) nevű gázmezőkön.

A szakértők szerint a Leviatán 535 milliárd köbméter földgázt rejt, ami Izraelt a térség egyik földgázhatalmává teheti.

atv.hu/MTI

Kérdések, amelyeket át kell gondolni, mielőtt betérsz a zsidó vallásba...

Blogom többször foglalkozott a zsidó vallásba való betérés kérdésével. A betérés divatos téma manapság. Sokan írták le tapasztalataikat, kérdéseiket és válaszaikat.

Sőt, külön sorozat olvasható „betérestörténetekkel”. Most picit visszatérek a vallásjoghhoz, és ebben a cikkben csakis gyakorlati kérdésekkel szeretnék foglalkozni, vagyis leginkább eggyel, a lelki intencióval, héberül „káváná”-val.

A betérés (héberül gijur) maga egy rendkívül fontos jogi cselekmény, hiszen ezen vallási szertartás után az „igaz betért” (gér cedek) csatlakozik Izrael népéhez és Izrael vallásához.

Ez ugyan egy teljesen személyes ügy, ám mégis az egész világra kiható ereje van, hiszen a judaizmus végső célja, hogy az egész világ felismerje az Örökkévaló jelenlétét és hatalmát.

„A világ minden népe, amikor majd át fogják térni a zsidó hitre és magukra veszik a Tóra minden törvényét (micvákat), (...) akkor minden tekintetben olyanok válnak, mint Izrael gyermekei, (...) és rögtön belépnek az Örökkévaló közösségébe.” (Rámbám: Iszuré biá 12/17)

A rabbik három alapelvet rögzítettek, hogy a betérés valóban betérés legyen.

1. A micvák magára vétele (héberül kabalát micvot).

2. A betérés tevőleges része (héberül máász hágijur), azaz a körülmélés (héberül brit mila) és a rituális fürdő (héberül mikve).

3. A betérés 3 tagú (kóser) vallási bíróság (héberül bét din) előtti történet. Ezek a rabbik vizsgálják meg a betérni szándékozó ember lelki hátterét, motivációját, tudását, elhivatottságát stb.

Ha ezen három közül bármi is hiányzik, a betérés – nem betérés.

Maga a betérés ténye és lehetősége már a Tórában le van írva (M. IV. 15/15), és az alapján a Talmudban ki van fejtve (Kritot 9a).

Most ezzel a részével nem is szeretnék foglalkozni, hanem fogadjuk el tényként, hogy a zsidó vallásba be lehet térni. Inkább azt szeretném megvizsgálni, ami a betérés alapja: azaz a betérni szándékozó milyen viszonyba kerül a micvákkal?

A Talmud a Jebámot traktátus 47b lapon (illetve előtte és utána is) írja le a betérés menetét, ahol is nagy hangsúlyt helyez arra, hogy ennek az aktusnak egy önálló döntés végeredményének kell lennie. Semmi kényszer nem vezetheti az ember akaratát.

Érdekesség, hogy a Talmudban leírt sorrend eltér a jelenkori gyakorlattól, mivel az ókori törvényhozók csak a micvák teljes és szabad akaratból történő felvétele után engedélyezték a körülmélést (brit mila) és a rituális fürdőt.

Természetesen ennek a folyamatnak könyvtári irodalma van (és ez nem túlzás).

Szeretnék ideidézni egyet a Talmud egymást követő három klasszikus betéresi története közül, amelyek a szigorú Sámáj és a szelíd Hillél vitáját és filozófiáját mutatják be az áttérés kapcsán (Sábbát 31).

Egy, a zsidóságba betérni szándékozó ember azt mondta Sámájnak, hogy ő csak azzal a feltétellel tér át a zsidó vallásba, ha Sámáj megtanítja neki az egész Tórát, ameddig ő fél lábán tud állni. Sámáj botjával kergette őt el eme szemtelenség hallatán.

Ekkor az ember Hillélhez fordult kérésével. Hillél nem botránkozott meg, hanem rögtön betértette (!), és elkezdte tanítani. Azt mondta neki: „A zsidóság lényege, hogy ami számodra gyűlöletes, azt ne tedd barátoddal sem. Ez a Tóra egyetlen mondatba sűrítve, a többi pedig csak ennek a részletezése. Most pedig eredj haza, és tanul meg ezeket.”

Mikvében

Majd ezzel a mondattal fejezi be a történetet a prozelita: „Szelíd Hillél, legyen sok áldás a fejedben, mivel engem behoztál az isteni jelenlét (sehiná) szárnyai alá!”

A történet elég határozottan mutatja egyrészt a hilléli és a sámmájai betérés lépéseinek sorrendiségét (kijelentés, betérés, megtanulás), másrészt azt, milyen szerepe van a rabbi szubjektív döntésének és megérzésének, hogy vajon a betérni igyekvő mennyire akarja vagy tudja magára venni a micvákat.

A legfontosabb, hogy az ember önmagával tisztában legyen, hogy tényleg akar-e és képes-e zsidóként élni, zsidóként gondolkodni és zsidóként dönteni.

Ennek eldöntése önmagunknak feltett kérdések és önmagunknak adott őszinte válaszok után egyértelmű lesz.

Segítségképpen összegyűjtöttem néhány rabbinikus gondolatot a betérésről okulásképpen azoknak, akik fel szeretnék venni a zsidó vallást. Vajon felismerik-e magukat a rabbik által leírt gondolatokban?

1.

„Egy ember, aki otthagya atyját, szülőhelyét, népét és az ő kinyújtott kezüket, és megérti saját szívének eme néphez, és eljön, hogy csatlakozzék eme néphez, és megismeri és megtudja, hogy a vallásuk az igaz és az igazságos vallás... és megy az Örökkévaló után, és rálel a szentség útjára, és belép az isteni jelenlét (sehiná) szárnyai alá, és beporozódik áldott emlékü Mózes mesterünk lába porával, aki minden prófétának atyja volt, és örömet lel a parancsolataiban.” (Rámbám válasza Ovádjá hágérnek)

Azaz a micvák magára vétele egy komoly lelki utazás, amelynek a végén valaki új életcélokat kap. Szinte újból újszülötté válik. Ezért is mondják, hogy minden betért Ábrahám ósáta gyermeke, azaz ben Ávrám Ávinú.

2.

„A betérés alapüzenete, hogy valaki elhagyja a népét és Istenét, és odatalál az »isteni jelenlét szárnyai alá«, és magára veszi Izrael vallását, hogy a közösség tagjává válhasson. Ez a betérés.” (Slomo Zalman Lipsitz [1765–1839] – SUT Hemdat Slomo JD 29/23)

A talmudi történetben is emlegették isteni jelenlét (sehiná) felismerése egyik alapelve a zsidó hitnek, hiszen ebből következnek a parancsolatok adó Isten létének elismerése és az általa adott micvák megtartása.

Rámbám ezt így írja le: „Elmondják neki (a betérni akarónak) a vallás alapelveit, ami az Isten egyedülállósága és a bálványimádás tilalma, majd a témáról hosszan kell beszélgetni.” (Rámbám: Iszuré biá 14/2)

Mivel a fentebbi két dolog a zsidó hit alapja, ezért kell alaposan megismerni, hogy a betérni vágyó még jobb zsidó legyen, és maga mögött tudja hagyni a korábbi élete hitvilágát. Ezt a célt hosszabb beszélgetések és precíz tanulás, meditáció után lehet elérni, persze egy arra méltó és képzett lelki vezetővel.

3.

Itt, ezen a ponton ismét ki kell hangsúlyozni, hogy a micvák magára vétele, a zsidó nép Tórájának elfogadása a betérés leglényegesebb pontja.

A mikve és a circumcisio csak a befejezése azon útnak, amelyen egy nem zsidó ember zsidóvá válik. A zsidóságba való áttérés – és ezt nem győzzük elgyszer kimondani – vallási kérdés.

Éppen ezért ha valaki „csak” a zsidó néphez akar csatlakozni, az nem elégséges a betéréshez!

Azaz ha valaki „csak” „ám Jisráél!”-hez, a zsidó néphez akar csatlakozni, annak tucatnyi útja van, ám a vallási betérés nem tartozik ezek közé, ám ha valaki betér a zsidó vallásba, az ezzel a szertartással egyben a zsidó néphez is csatlakozik.

Sőt! Véleményem szerint lehetetlen betérni anélkül, hogy valaki ne érezné sajátjának a zsidó népi identitást. Ne feledjük a bibliai Rut híres mondatát: „Néped a népem, Istened az Istenem.” (Rut 1/16)

Rut története – a klasszikus betérés archetípusa.

4.

Szádjá Gáon egyik legfontosabb műve, az „Emunot vedóot” egyértelműen fogalmaz: „A mi népünk, Izrael népe, nem (lehet) nép, csakis a saját Tórája által.”

Ez az 1100 esztendeje leírt alapelv, miszerint a néppé válás, illetve a népnek megmaradás alapja csakis a Tóra lehet, egy tórai gondolatból ered: „Figyelj és halljad, Izrael! E napon lettél az Örökkévaló, a te Istened népévé, hallgass tehát az Örökkévaló, a te Istened szavára, és tedd meg parancsolatait és törvényeit...” (M V. 27/9-10)

Láthattuk, a betérés legfontosabb pontja az, amikor az ember dönt, hogy Izrael közösségéhez akar-e csatlakozni, amit ha a vallás parancsolatait követjük, akkor a Tóra parancsolatainak magára vételével és ennek bét din előtti kinyilatkoztatásával tesz meg.

Ez az Örökkévaló fel- és elismerése. A zsidó identitás ezzel a kijelentéssel kezdődik el, és a mikvében való lemerüléssel (kvázi újjászületés) fejeződik be.

Radnóti Zoltán rabbi

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Salvador

A német külügyminisztérium és a Zsidó Kulturális Központ szervezésében Berlinben bemutatták a Megmentés című dokumentumfilmet, amely José Arturo Castellanos egykori salvadori diplomata és katonatiszt embermentő tevékenységével foglalkozik. Castellanos 1941–45 között hazája genfi főkonzuljaként több ezer közép- és kelet-európai üldözöttnek adott salvadori útlevelet, illetve vízumot. A dokumentumok birtokosai a Nemzetközi Vöröskereszt védelmét is élvezték. A diplomata munkáját segítette Mandl György magyar származású üzletember, akit Castellanos nem hivatalos státuszban, első titkárként alkalmazott.

A berlini megemlékezésen részt vett *José Atilio Benitez Parada* salvadori nagykövét is. *Sandra Wittle*, az izraeli Holokauszt Múzeum képviselője elmondta, hogy Castellanos, akinek bátor tettei Raoul Wallenbergéhez hasonlíthatók, 2010-ben posztumusz a Világ Igazai közé került. *Felix Klein*, a német külügyminisztérium delegáltja kijelentette, ha egy külföldi diplomata hallott a tragikus eseményekről, akkor erről sok németnek is tudnia kellett.

Nagy-Britannia

A Londonban megjelenő Jewish Chronicle megbízásából a Salvation Intézet reprezentatív felmérést végzett a zsidó választóknak az EU-tagsággal kapcsolatos véleményéről. A megkérdezettek 49 százaléka a bennmaradás, 34 százaléka a kilépés, a Brexit mellett voksolna a június 23-i népszavazáson. A válaszadók 17 százaléka még nem döntött. Kisebbségi elmozdulás történt az „igen” irányába, mert egy korábbi kutatás szerint a zsidók 45 százaléka támogatta a tagságot, ellene viszont 38 százaléka volt. Az Európai Unióhoz a 18–34 közötti korosztály 61 százaléka ragaszkodik, míg az 55 év felettieknek csak 44 százaléka. A legtöbb bizonytalan a 35–54 év közötti korcsoportba tartozik. A londoni zsidók 52 százaléka támogatja a tagságot, a Manchesterben élőknek azonban csak a 43 százaléka. Az összes zsidó választó 49 százaléka az EU-ban maradási támogatja, ami jelentősen meghaladja a 40 százalékos országos arányt.

Kurdisztán

Az Irakhoz tartozó Kurdisztán székhelyén, Erbilben először tartottak Holokauszt Emléknapot, amelyen zsidó gyökerű kurdok, a helyi hatóságok képviselői és külföldi diplomaták vettek részt. A megjelentek a náciok által meggyilkolt hatmillió zsidó emlékére hat gyertyát gyújtottak, és egyperces csenddel emlékeztek az áldozatokra. A szónokok felemlítették a Szaddám Huszein diktatúrája idején, a nyolcvanas években meggyilkolt 180.000 kurd, valamint az ISIS terroriszervezet által a közeljövőben elrabolt és megölt több ezer jezidi tragédiáját is. Az ünnepséget a 39 éves Sherzad Mamsani, a Vallásiügyi Minisztérium igazgatója szervezte, akinek édesanyja zsidó származású, édesapja viszont szunnita mohamedán. A Zsidó Képviselői Iroda kertjében tartott rendezvény során megnyitották a náci kegyetlenégeket bemutató kiállítást. Az ünnepség zsidó résztvevői kipát viseltek, ami korábban nem történhetett volna meg.

Izrael Állam kikiáltását követően mintegy 150.000 hittestvérünk hagyta el Irakot, de sokan az országban maradtak, és áttértek az iszlám hitre. A diktatúra bukása után leszármazottaik, akiknek száma Kurdisztánban több ezere tehető, keresni kezdték gyökereiket. Biztonsági okokból egyelőre zsinagóga megnyitását nem tervezik Erbilben, de egy kulturális központ létesítése napirenden van.

Izrael

Az Alijaügyi Minisztérium tájékoztatása szerint a 2015. és a 2016. évi függetlenségi ünnep (jom háácmaút) között 29.715 új bevándorló telepedett le Izraelben. Legtöbben Franciaországból: 7054 ember, míg Oroszországból 6880 és Ukrajnából 6306 fő érkezett, akik az alijázók kétharmadát jelentették. Az angolszász államokból összesen 4627, közülük az USA-ból 3072 személy választotta új hazájának Izraelt. Érdekes, hogy még Kambodzából (3 fő) és Indonéziából (2 fő) is érkeztek új bevándorlók. A legtöbben a tengerparti városokban, Tel-Avivban, Natanján és Haifán, valamint Jeruzsálemben telepedtek le. Az alijázók 70 százaléka 45 év alatti volt.

Kovács

KÖNYVISMERTETÉS

Megszólal a háború utáni nemzedék

A közelmúltban mutatták be a karcagi templomban népes közönség előtt az *Ehrenfeld/Elek Ágnes* által szerkesztett *Megszólal a háború utáni nemzedék* című könyvet. A ritkaságszámba menő, hatalmas gyűjtemény mintegy 48 család történetét meséli el napjainkig. Ezenkívül korábban már más helyen megjelent cikkek, riportok is olvashatók a kötetben.

A történetek a mesélők anyanyelvéen íródtak: angolul, héberül, olaszul, magyarul. Önkéntes segítők fordították le őket magyarra.

A bonyolult, ágas-bogas történetek megértését megkönnyítendő, család-fák is készültek. A könyv a karcagi hitközség kiadásában, annak és a Mazihszinek az ajánlásával s anyagi támogatásával jelent meg, és megvásárolható.

A történeteket a boldog-keserűszomorú emlékezés szálára fűzték fel, és azt mondják el, kik voltak az őseik, hogyan éltek, mi történt velük, mit gondoltak a háború előtti és utáni zsidó életéről, és hogy a háború után, mindentől megfosztva, hogyan kezdtek új életet. Arról olvashatunk bennük, ki hogyan gondolkodott a

korábban még anyaföldnek tekintett országról és a szülővárosának tekintett Karcagról.

Nem holokausztstoriák gyűjteménye, de mégis az. És ez nem baj. A könyv a 24. órában jelent meg, az írók között sok a nagyon idős ember, a gyűjtés idején hárman elhunytak, néhányan olyan súlyosan megbetegedtek, ki hogyan gondolkodott a

(folytatás a 8. oldalon)

Mikor az első csillag kigyúl

Múzeumok Éjszakája 2016

Mikor az első csillag kigyúl – 100 év tárgyakban és dalokban – a sokszínű magyar zsidóság éjszakáján.

2016. június 25. szombat este, 10:00 órától: Dohány utcai zsinagóga, Magyar Zsidó Múzeum, Goldmark Tere, Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga, zsidónegyedbeli séták, tárlatvezetések, kérdezd a rabbit, kvíztjátékok, 100 év magyar zsidó dalai – csillagos ég, sok zene – táncolni szabad! Minden érdeklődőt sok szeretettel várunk a sokszínű magyar zsidóság éjszakáján.

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége a már megszokott színes programokkal idén is részt vesz a Múzeumok Éjszakája rendezvénysorozatban. Az éjszaka során izgalmas és színes programokon vehetnek majd részt az érdeklődők a Magyar Zsidó Múzeumban, a Rumbach Sebestyén utcai zsinagógában, a Dohány utcai zsinagóga előtti téren pedig klezmerkoncertekkel várjuk az éjszakázókat. Az estét szabadtéri szombatbúcsúztatással indítjuk.

TERVEZETT PROGRAM

22:00 óra MAGYAR ZSIDÓ MÚZEUM

A múzeumban az éjszaka folyamán játékos kvízek lesznek korhatár nélkül. Ingyenes tárlatvezetés mellett megtekinthető a 100 év 100 tárgy kiállítás. És persze a Rabbi is ott lesz, akitől bátran lehet kérdezni. (Budapest VII. ker., Dohány utca 2.)

22:15 óra DOHÁNY UTCAI ZSINAGÓGA

Az egész éjjel nyitva tartó zsinagógában vezetett sétákkal várjuk az érdeklődőket. (Budapest VII. ker., Dohány utca 2.)

22:30 óra HERZL TÉR

100 év magyar dalai koncert a Dohány utcai zsinagóga előtt a Jazzrael

zenekar és Malek Andrea előadásában. (Budapest VII. ker., Dohány utca 2.)

A zenekar tagjai: Bíró Nóra – ének, Jáger Bandi – zongora, Lakatos Pecek András – dob, Horváth József Plútó – bőgő, Csejtej Ákos – szaxofon. Közreműködik: Malek Andrea – ének.

22:30 óra RENDAHAGYÓ ÉJSZAKAI SÉTÁK A ZSIDÓNEGYEDBEN

Rendhagyó éjszakai zsidónegyedbeli séták – 22:30, 23:30, 00:30 órától, a Zachor Alapítvány diák önkénteseinek vezetésével. Egy-egy sétán legfeljebb 20 fő tud részt venni, ezért kérjük, hogy a sétára előre regisztráljon a zsidonegyedsetak@gmail.com címen. A séták a Goldmark Tere elöl indulnak. (Budapest VII. ker., Wesselényi utca 7.)

22:00 óra RUMBACH SEBESTYÉN UTCAI ZSINAGÓGA

Rubin Eszter Barhesz című regényéből készült monodráma Csákányi Eszter előadásában és barheszkóstolás.

23:30 óra körül Klein Rudolf: Zsinagógaépítész

Kelet-Közép-Európában című nagy-szabású kartoninstallációs kiállításának megnyitójá utána Klein Rudolf előadása.

A kiállítás a közel 100 méter hosszú tablón bemutatja a zsinagógaépítész történetét, a különböző stílusirányzatokat, stílusjegyeket. Az építészettörténettel párhuzamosan képet kapunk a zsidó közösségek életéről, társadalmi tagozódásáról, az adott településen betöltött szerepükről. Láthatunk felújított, a vallási élet céljait szolgáló épületeket, új funkcióval működő közösségi és kulturális tereket, valamint a romjaikban is szerepüket őrző egykori templomokat.

A kiállítás a Magyar Zsidó Kulturális Egyesület, a Magyar Építészeti Múzeum és a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége programja. (Budapest VII. ker., Rumbach Sebestyén utca 11–13.)

Vásárolja meg a Múzeumok Éjszakája karszalagját elővételben, sorban állás nélkül a város szívében, a Dohány utcai zsinagóga előtti téren található JEWINFOFORM információs pultnál.

További információ:
facebook.com/mazsihisz
www.muzej.hu

...és ideje van a nevetésnek

Sűrű, átláthatatlan ködben két autó szinte egymáshoz tapadva araszol. Aztán az első kocsi hirtelen fékez, a második nekimegy. A hátsó sofőr kigrik a kocsiból.

– Mi az ördögöt csinál? Hogy lehet ilyen hirtelen fékezni minden ok nélkül?

– Mi az, hogy minden ok nélkül? Ha nem venné észre, az én kocsim már a garázsban van.

Az utasnak a taxiban észébe jut valami, ezért megkocogtatja a taxis vállát, hogy megkérdezhesse. Erre a taxis iszonyatosat hördül, összeviszsa rángatja a kormányt, kis híján felszaladnak a járdára. Az utas nem tudja mire vélni:

– Ne haragudjon, nem akartam megijeszteni.

Mire a taxis:
– Nem tesz semmit, csak tudja, én most a sógoromat helyettesítem. Általában halottaskocsit vezetek.

A stewardess bájos hangon trillázza:

– Kedves utasaink. Tájékoztatlak önöket, hogy gépünkkel most értük el az óránkénti 500 km-es utazási sebességünket. Csúpan egy apróbb műszaki hiba miatt nem tudunk felemelkedni...

SPÁNN GÁBOR

Sírhant Művek

Mottó: Nem az a baj, hogy a bölcsőtől vagyok távol, hanem az, hogy a sírhoz közel.

A temetkezésekre és kegyeleti szokásokra érzékenyek itt hagyják abba zsengém olvasását!

Amikor először találkoztam a hírrel, miszerint sírásóversenyt rendeznek Debrecenben, azt hittem, szarkasztikus humoráról ismert fő-szerkesztőm így teszi próbára az Olvasó figyelmét: fölröptet egy hírlapi kacsát, és várja a becsapódást. Aztán kiderült, annyira igaz volt a hír, hogy már meg is tartották a versenyt!

Miután a hányingeremet csökkentő Daedalon már érezte hatását, úgy gondoltam, életemben először felmerészkedem ide közzétenni ezzel kapcsolatos gondolataimat.

Első reakcióm az volt, hogy felkiáltottam: nekem ott a helyem, dalolva nyernék egy ilyen versenyt, már csak családi okokból is.

Mikor az asszony ezt meghallotta, csak annyit mondott: gondolj a gerincéd által becsipett idegekre. Ebből rájöttem, hogy ha nevezek is, a szövetségi kapitány – mert ahol verseny van, ott biztos van ilyen is – engem maximum kispadra ültethetne, és mire játékra szólít, és én fel tudok állni, már a díjakat is kiosztották.

Említettem a családi előzményeket... Hát íme. Áldott emlékü édesapám, akit 4 éves koromban elvittek munkaszolgálatra, hogy a lapáttal a vállán állítsa me a második ukrán frontot, az ásó által vált híressé. A századából a Don-kanyar mellől egyedüli túlélőként hazajött.

Rabvársa elmondta, édesapámnak utánozhatatlan érzéke volt ahhoz, hogy lövészáróadás közben a félméteres hóban hol puhább a talaj, hol kell erősebben rálépni a lapátra ahhoz, hogy kis befektetéssel nagy árok szülessen.

Miután alultápláltsága okán az egyik ilyen műszakján állva megfagyott, így szakmai tapasztalatait később már nem tudta átadni nekem.

De van személyes „sírási múltam” is. 1944 tavaszán, amikor a mai nyilasok jogelődjeinek egy csoportja betört a Pozsonyi úti védett házba, ahol laktunk, GPS híján bennünket nem a Duna-part felé tereltek, hanem a Wesselényi utcai gettóba. Itt, bár alig múltam 6 éves, de rosszul viseltem, hogy huszadmaggammal müllassam az időt egy szobában, és hozzácsapódtam a Schnell Pisti nevű barátomhoz, aki kalandor természet volt. Felváltaltuk, hogy besegítünk a Dohány utcai zsinagóga kertjében létesített alkalmi temetőben az elhantolásokba. Rám annyi feladat jutott, hogy foghattam a talicska egyik szárát, amivel a csontsóvány, ezért habkönnyű ismeretlen halott hűtetvéreinket hevenyészett, magunk ásta sírba kellett temetni.

Ennek jutalma gyanánt örömmel vittem édesanyámnak a pluszban kapott vékony szelet Hitler-lekvárt, és ez tartott mindaddig, míg a megszálló Vörös Hadsereg katonái, kiszabadítva bennünket a gettóból, elvették ezt a kenyerre valómat is.

Mai napig, ha arra járok, próbálok felidézni, melyik sír az én gyermekem munkája. Úgyhogy indítva éreztem magam is indulni egy sírásóversenyen.

Nem tudom, hogy ki volt az a pihent agyú(?) akárki, aki kitalálta ezt a gyomorforgató celeb-ugródeszkát. A hírben az is szerepelt, hogy a debreceni verseny győztesei indulhatnak a V4-ek nemzetközi megmérettetésén. Azt nem írták oda, hogy a kiszélesített mezőny legszebb sírgödörét melyik V4-es vezető kapja ajándékba.

Lenne ötletem, de nem írom ide, mert utálok alperesnek lenni...

Ahol verseny van, ott bizonyára van tévé és zsűri is. Úgy képzeltem el, hogy valamelyik kereskedelmi tévé élőben közvetíti a sírásóversenyt, és mivel az interaktív tévészés korát éljük, a közönség nyilván partecédulán küldheti be szavazatait kedvencére. Remélem, az innovatív rendezőnek volt annyi esze, hogy a versenyzőkre olyan pótlót adott, amin jól láthatóan hirdettek szép, izléseles koporsókat, kandelábereket vagy méceszt, a gyártó nevének feltüntetésével. Elvégre a nézőknek joguk van tudni, hogy kedvencük melyik versenystállóhoz tartozik. Nagy kérdés kellett hogy legyen, ki üljön egy ilyen verseny zsűrijébe. Gátástalan ötlethez illő módon azt képzelem, hogy valamelyik elfekvőből választották a zsűri tagjait, elvégre kinek a véleménye lenne autentikusabb egy sírgödör szépségét illetően, mint olyan emberé, aki nemsokára huzamosabb időre igénybe is veszi.

A pontot az i-re az ötletgazda azzal tehetné föl (lehet, hogy elkéstem az ajánlattal), ha a győztesnek kijáró hatalmas és jól záródó rézkehely oldalába nemcsak a nyertes nevét vésnék be, hanem a jó kívánságot is: Nyugodjon békében!

Megszólal a háború utáni nemzedék

(folytatás a 6. oldalról)

gedtek, hogy a történetüket már elolvastani sem tudják.

Az egyik tábor felszabadításakor Churchill (Eisenhower – a szerk.) – megpillantva ezek megnyomorított holttestét, a borzalmas látványtól elképedve és felháborodva – odahívta az addig messzebről szemlélődő újságírókat, és kérte őket, fényképezzék le, amit látnak, mert lehet, hogy száz éve múlva senki sem fogja elhinni, mi történt.

Ennek a könyvnek a megjelenítése valami ilyesmire célt is szolgál.

A túlélők száma egyre kevesebb, az emlékezet pedig hiányos.

A könyv mellékleteként adathordozó is készült, amely ennek a maga nemében páratlan gyűjteménynek a teljes kép- és dokumentumanyagát tartalmazza színesben. Olyanokat is, amelyek nem fértek be a kötetbe, valamint néhány érdekes angol nyelvű cikket.

A gyűjtés 2013-ban indult egy felhívással a világ valamennyi Karcagról elszármazott zsidó emberéhez. Hirdetések jelentek meg Magyarországon és Izraelben. Az elérhetőségek megszerzésében

segített mindenki, aki tudott. 48 családot sikerült végül is megszólítani. Kb. húszra tehető azoknak a családoknak a száma, amelyek nem csatlakoztak, ami igen sajnálatos.

A gyűjtőmunka ugyan 2014. szeptember 29-én lezárult, a könyv azonban objektív akadályok miatt csak másfél évvel később jelent meg.

A 3 évvel ezelőtti felhívásra sokan jelentkeztek itthonról és külföldről egyaránt. A főszervező munkájának kiindulópontjaként az 1977-ben Jeruzsálemben megjelent, Herko Mose által írt Karcagi zsidók története c. könyve szolgált. Ennek alapján jegyzeteket készített arról, kik hol lehetnek az abban a könyvben említett emberek közül.

A gyűjtő fáradságot nem kímélve levelezett, telefonált, interjúkat készített, fordított, fogalmazott, stilizált, központosított. Többen igen aktívan segítettek munkáját ezekben a műveletekben.

A végeredmény ez a 463 oldalas könyv.

A kedves olvasó szép, néhol szívet melengető történeteket fog találni benne.

Field

Herzl Tivadar örökül hagyta nekünk....

Biztosítani akarjuk a zsidó nép és Izrael Állam létének folytonosságát.

Az Ön öröksége is hozzájárulhat e célhoz.

Keren Hayesod - United Israel Appeal,

a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt.

Tőlünk megtudhatja hogyan

E-mail: legacy@kh-ua.org.il

Telefax: +972-4-6263636

Mobil: +36-30-7154136